

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

284

Gospodarka lokalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi

Ryszard Brol

Andrzej Sztando

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Anna Grzybowska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-337-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Ryszard Broł: Relacje między globalnością zmian a lokalnością rozwoju	11
Andrzej Sztando: Bariery zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym związane z cechami osobowymi lokalnych władz.....	19
Stanisław Korenik: Rozwój lokalny w świetle globalnych trendów ze szczególnym uwzględnieniem kryzysu	31
Marian Kachniarz: Pomiar efektywności usług publicznych – zarys koncepcji i spodziewanych rezultatów	41
Magdalena Kozera: Rozwój lokalny w kontekście procesów decyzyjnych samorządu lokalnego	50
Bożena Kuchmacz: Działania grup partnerskich na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich na przykładzie grupy partnerskiej „Wrzosowa Kraina”.....	60
Dariusz Głuszczyk: Sondażowa ocena lokalnego rynku pracy – węzłowe problemy badań	71
Andrzej Raszkowski: Emocjonalne wymiary marki miasta.....	81
Małgorzata Januszewska: Potencjał kooperacyjny uzdrowisk.....	90
Maciej Turała: Analiza sprawności instytucjonalnej gmin w województwie łódzkim.....	99
Justyna Danielewicz: Współpraca gmin w obszarach metropolitalnych w ramach związków międzygminnych	114
Stanisław Minta, Julian Kalinowski: Sprzedaż bezpośrednia realizowana przez rolników a rozwój lokalny	132
Jan Polski: Efekty zewnętrzne jako czynniki aglo- i deglomeracyjne	142
Anna Jasińska-Biliczak: Instrumenty samorządu gminnego wspierające sektor małych i średnich przedsiębiorstw	150
Joanna Kenc: Współpraca partnerska miast Dolnego Śląska z punktu widzenia władz miejskich oraz mieszkańców – wybrane aspekty.....	164
Agnieszka Skowronek-Grądział, Wiktor Kołwzan: Zastosowanie metody głównych składowych do analizy obszarów wiejskich w zakresie infrastruktury służącej ochronie środowiska.....	176
Edward Wiśniewski: Rola infrastruktury i prestiżowych imprez sportowych w kreowaniu przewagi konkurencyjnej miasta na przykładzie Kołobrzegu	186
Michał Kuriata: Przekształcenia w strukturze gospodarki lokalnej Legnicy w latach 2005-2009.....	196
Michał Flieger: Kryteria i bariery lokalizacji działalności gospodarczej przedsiębiorstw w procesie stymulowania rozwoju gmin – wyniki badań	207
Marcin Gębarowski: Rozwój Rzeszowa w opinii studentów	216

Dariusz Gluszczyk, Joanna Gondurak, Joanna Kostuń: Sondażowa diagnoza jeleniogórskiego rynku pracy w perspektywie osób aktywnych zawodowo	226
Joanna Wiażewicz: Mieszkańcy w komunikacji marketingowej gmin.....	235
Iwona Ładysz: Marketing terytorialny na przykładzie Wrocławia	244
Elżbieta Szul: Znaczenie firm rodzinnych dla lokalnej gospodarki. Opinie i oceny społeczne.....	252
Artur Myna: Przekształcenia własnościowe w podstawowych usługach komunalnych.....	262
Dariusz Zawada: Procedura badań dotyczących identyfikacji i oceny walorów użytkowych miasta – studium przypadku Bolesławca	270
Justyna Weltrowska-Jęch: Potrzeby kształcenia kadr administracji publicznej w zakresie zarządzania rozwojem	283

Summaries

Ryszard Broł: Relationship between globality of changes and locality of development.....	18
Andrzej Sztando: Barriers of local development strategic management connected with local authorities' personal traits	29
Stanisław Korenik: Local development in the light of global trends with taking crisis into particular consideration.....	40
Marian Kachniarz: Measurement of efficiency of public services – the outline of concept and expected results	49
Magdalena Kozera: Local development in the context of the decision-making processes of local government.....	59
Bożena Kuchmacz: Partnership Groups actions and their impact on the sustainable development of rural areas.....	70
Dariusz Gluszczyk: Survey-based assessment of local job market – crucial research problems	80
Andrzej Raszkowski: Emotional dimensions of a city brand.....	89
Małgorzata Januszewska: Cooperative potential of spas	98
Maciej Turała: Analysis of institutional capacity of communes in Łódzkie Voivodeship	113
Justyna Danielewicz: Cooperation of communes in metropolitan areas in the framework of inter-communal associations	131
Stanisław Minta, Julian Kalinowski: Direct sales conducted by farmers vs. local development.....	141
Jan Polski: External effects as the aggro- and deglomeration determinants... ..	149
Anna Jasińska-Biliczak: Commune self-government's instruments supporting SME's sector.....	163

Joanna Kenc: Town twinning in Lower Silesia from the local government's and society's point of view – selected aspects.....	175
Agnieszka Skowronek-Grądział, Wiktor Kolwzan: Application of principal component analysis in the field of rural infrastructure for environmental protection.....	185
Edward Wiśniewski: Role of infrastructure and prestigious sporting events in the creation of competitive advantage on the example of Kołobrzeg	195
Michał Kuriata: Transformations in the structure of local economy in the city of Legnica in the years 2005-2009	206
Michał Fliieger: Criteria and barriers of companies localization in the process of local development support – research results.....	215
Marcin Gębarowski: Development of Rzeszów in the students' opinions	225
Dariusz Głuszczyk, Joanna Gondurak, Joanna Kostuń: Survey-based diagnosis of job market in Jelenia Góra in view of professionally active people.....	234
Joanna Wiażewicz: Role of inhabitants in marketing communications of communes.....	243
Iwona Ładysz: Territorial marketing on the example of Wrocław	251
Elżbieta Szul: Importance of family businesses to the local economy	261
Artur Myna: Ownership changes in basic communal services.....	269
Dariusz Zawada: Procedure of research relating to the identification and evaluation of usable values of the city –case study of Bolesławiec	282
Justyna Weltrowska-Jęch: Needs of national administration personnel education regarding the development management	293

Michał Kuriata

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

PRZEKSZTAŁCENIA W STRUKTURZE GOSPODARKI LOKALNEJ LEGNICY W LATACH 2005-2009

Streszczenie: Artykuł, wychodząc od teoretycznych podstaw pojmowania i funkcjonowania kategorii „gospodarka lokalna” oraz typologii struktur gospodarczych, przechodzi do analizy strukturalnej i funkcjonalnej lokalnej gospodarki miasta Legnicy. Autor podjął próbę ujęcia elementów składowych legnickiej gospodarki zgodnie z metodologią Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2004. Wskazane zostały dominujące segmenty i branże gospodarki lokalnej miasta, tendencje zmian zachodzących w okresie badawczym, a także aktywny wpływ samorządu Legnicy na procesy przemian gospodarczych zachodzące w mieście w omawianym okresie.

Słowa kluczowe: gospodarka lokalna, struktura gospodarki, podmiot gospodarczy, specjalna strefa ekonomiczna, Legnica

1. Wstęp

Celem niniejszego artykułu jest analiza i charakterystyka struktury gospodarki lokalnej Legnicy w latach 2005-2009. Wykorzystuje się w nim dostępne materiały statystyczne (GUS) oraz opracowania opisowe powstałe w Urzędzie Miasta Legnicy. Wcześniej problematyka ta nie była przedmiotem badań naukowych. Wydaje się więc uzasadnione podjęcie zastosowanej tu próby własnych badań empirycznych dotyczących jakości, dynamiki i kierunku zmian w strukturze gospodarczej miast omawianego okresu. Granicę przedziału czasu badań wyznacza ostatnie pięciolecie funkcjonowania Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2004.

2. Pojęcie gospodarki lokalnej

Gospodarka lokalna należy do głównych kategorii opisujących procesy społeczno-ekonomiczne zachodzące na wyodrębnionym terytorialnie obszarze, ograniczającym się do podstawowych jednostek samorządu terytorialnego (gmina, powiat). Określa potencjał wytwórczy i usługowy, zasoby ludzkie, infrastrukturalne i przyrodnicze, wzajemne relacje między nimi a czynnikami instytucjonalnymi i samorządem. A. Szewczuk gospodarkę lokalną zalicza – obok lokalnej społeczności i eko-

systemu – do podstawowych prerogatyw funkcjonowania gminy [Szewczuk, Kogut-Jaworska i Ziolo 2011, s. 21].

R. Broł, charakteryzując kapitał społeczny w gospodarce lokalnej, pisze: „Pojęcie »gospodarka lokalna« obejmuje zbiór współzależnych podmiotów gospodarczych na terenie lokalnego układu terytorialnego (np. gminy), z których każdy spełnia określone funkcje i dąży do osiągnięcia własnych celów. Tymi podmiotami są: jednostki gospodarcze, gospodarstwa domowe, instytucje i organizacje lokalne i władze samorządowe. Podmioty te kreują następujące lokalne systemy (układy): społeczny, gospodarczy i przestrzenny. W strukturze wewnętrznej tych systemów, a także między tymi systemami zachodzą różne relacje, wynikające m.in. z fizjograficznych cech lokalnego ekosystemu, lokalnej polityki gospodarczej, współpracy, kooperacji i konkurencji lokalnych podmiotów, wspólnoty infrastrukturalnej, uczestnictwa w lokalnym rynku pracy, wymiany dóbr i usług, a także integracji społecznej, więzi etnicznych, modelu kulturowego oraz aktywności społeczeństwa obywatelskiego” [Broł 2008, s. 314].

Wydaje się, że tę koncepcję kategorii gospodarki lokalnej – funkcjonalno-badawczą – ze względu na jej uniwersalizm i wieloaspektowość uznać należy za podstawową z punktu widzenia dalszych rozważań w niniejszym artykule.

3. Struktury gospodarcze, ich rodzaje i klasyfikacje

Jak pisze M. Klamut, „przez strukturę gospodarczą rozumiemy układ elementów gospodarki oraz zespół relacji między nimi. Opis struktury określa też z reguły relacje między elementami i całością zbioru. W ten sposób opisuje się zwykle strukturę produkcji, zatrudnienia, majątku trwałego [...]. Za szczególnie ważne uważa się zmiany strukturalne przebiegające w układzie przedmiotowym (rodzajowym), który charakteryzuje działowo-gałęziową strukturę gospodarki” [Winiarski 2005, s. 226].

Zdaniem A. Szewczuka: „tylko korzystnie rozwinięta i zdywersyfikowana struktura gospodarcza tworzy przyjazny klimat dla rozwoju lokalnego, klimat, w którym istnieją korzystne warunki do podejmowania działalności gospodarczej przez potencjalnych inwestorów, współdziałania z innymi podmiotami, prowadzenia działań komplementarnych. Wysoki poziom zagospodarowania infrastrukturalnego miast, gmin i regionów sprawia, że w warunkach gospodarki rynkowej inne składniki i cechy struktury gospodarczej odgrywają strategiczną rolę czynnika rozwoju. Trudno wartościować rodzaje struktur, ponieważ istotne znaczenie ma każda z nich: struktura społeczno-ekonomiczna, finansowa, polityczna, oświatowa” [Filipiak, Kogut, Szewczuk i Ziolo 2005, s. 71].

Jak pisze E. Szafranek, „struktura gospodarcza wyrażana jest wielkością cech dotyczących m.in. stopnia zatrudnienia, struktury gospodarki oraz skali gospodarczych inwestycji zagranicznych. Opisana została pięcioma cechami:

– liczba pracujących przypadająca na tysiąc mieszkańców,

- odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego wśród ogółu podmiotów gospodarczych,
- odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji (J) – pośrednictwo finansowe wśród ogółu podmiotów gospodarczych [...],
- odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji (K) – obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów wśród ogółu podmiotów gospodarczych [...],
- odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji (D) – działalność produkcyjna wśród ogółu podmiotów gospodarczych...” [Korenik, Przybyła 2008, s. 261].

Należy zwrócić uwagę, że przytoczone przez autorkę wskaźniki, jako merytorycznie i metodologicznie uzasadnione, zostaną wykorzystane, obok innych, jako cechy charakteryzujące strukturę gospodarki miasta Legnicy w części czwartej niniejszych rozważań.

Struktura gospodarki i działających zarówno w lokalnej, jak i globalnej skali podmiotów może być charakteryzowana i systematyzowana na podstawie np. kryterium własnościowego czy branżowego. Jeśli chodzi o to pierwsze, w gospodarce narodowej wyróżnia się dwa sektory: własności prywatnej i publicznej. Zgodnie z drugim kryterium struktura podmiotów gospodarki narodowej (Polska Klasyfikacja Działalności 2004) została usystematyzowana i opracowana na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Unii Europejskiej – NACE, wprowadzonej w 1990 r. i funkcjonującej w Polsce pod nazwą EKD (Europejska Klasyfikacja Działalności). PKD 2004 jest umownie przyjętym, hierarchicznie usystematyzowanym podziałem zbioru rodzajów działalności społeczno-gospodarczej, jakie realizują jednostki, czyli podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON. Zachowała pełną spójność i porównywalność metodologiczną, pojęciową, zakresową i kodową z klasyfikacją NACE. PKD 2004 stosowano do końca 2009 roku. Od roku 2010 obowiązuje PKD 2007 z rozszerzonym rejestrem podmiotów ujętych w nieco odmienne grupy w ramach poszczególnych sekcji [www.stat.gov.pl].

Na potrzeby niniejszego artykułu próbę charakterystyki struktury gospodarki Legnicy w latach 2005-2009 przeprowadzono na podstawie klasyfikacji PKD 2004, z uwzględnieniem aspektu własnościowego.

4. Czynniki wpływające na strukturę gospodarki lokalnej

Wspomniany już wcześniej A. Szewczuk podkreśla, że nie ma gospodarki lokalnej bez lokalnej demokracji. Stało się to możliwe dopiero w momencie odzyskania przez samorząd terytorialny funkcji gospodarza w wymiarze lokalnym. Gospodarka – jak pisze – „może efektywnie funkcjonować w warunkach demokracji lokalnej przy respektowaniu trzech strategicznych założeń:

- demokracja lokalna wiąże się z pluralizmem politycznym, który oznacza istnienie lokalnego rynku politycznego,

- demokracja lokalna oznacza samorządność społeczności lokalnych, która przejawia się m.in. w swobodzie podejmowania decyzji dotyczących kierunków rozwoju gminy, jej aktywności społecznej i zawodowej, zrzeszania się, głoszenia własnych opinii i poglądów, a także współdecydowania o nowych szansach wspólnoty lokalnej,
- o istnieniu demokracji lokalnej świadczy lokalny wolny rynek respektujący swobodę w podejmowaniu działalności gospodarczej, dbający o uczciwą konkurencję i racjonalność gospodarowania oraz stwarzający sektorowi komercyjnemu i samorządowemu możliwości współprzyczyniania się do stałego rozwoju lokalnego” [Filipiak, Kogut, Szewczuk i Ziolo 2005, s. 22].

Wydaje się zasadne stwierdzenie, że strukturę lokalnej gospodarki warunkują czynniki bardzo zbliżone do tych, które odpowiadają także za lokalny rozwój. Za jedną z najbardziej czytelnych i pragmatycznych klasyfikacji tych czynników uznawana jest systematyka dokonana przez J. Paryska [1997, s. 73-122]. Jej walory docenił również cytowany powyżej A. Szewczuk [Filipiak, Kogut, Szewczuk i Ziolo 2005, s. 65], który za powszechnie występujące i oddziałujące uważa: „potrzeby społeczności lokalnych, zasoby i walory środowiska przyrodniczego, zasoby pracy, zainwestowanie infrastrukturalne, istniejący potencjał gospodarczy, rynek lokalny i rynki zewnętrzne, kapitał finansowy, zwłaszcza inwestycyjny, poziom nauki, techniki i kultury, nowoczesne technologie wytwarzania, teren i korzyści miejsca oraz stosunki międzynarodowe i współpracę bilateralną”.

Zarówno praktyka społeczno-gospodarcza, jak i analizy naukowe dowodzą, że ogromny wpływ na potencjał, kondycję, strukturę i rozwój gospodarki lokalnej mają lokalne samorządy. A. Zalewski [Brol 2008, s. 307] uważa, że pozytywne zmiany w tej sferze dokonują się głównie dzięki inwestycjom rozwojowym realizowanym przez firmy, gospodarstwa domowe i instytucje, a zwłaszcza przez władze lokalne. „Każda inwestycja – pisze autor – wywiera wielostronny wpływ na swoje otoczenie społeczno-gospodarcze i przyrodnicze. To oddziaływanie realizowanych inwestycji rzutuje w coraz większym stopniu [...] na efektywność społeczno-ekonomiczną i ekologiczną rozwoju lokalnego”.

Gmina, a więc samorząd na poziomie lokalnym, może – zdaniem A. Szewczuka [Filipiak, Kogut, Szewczuk, Ziolo 2005, s. 131] – z powodzeniem oddziaływać, poprzez tworzone przez siebie instrumenty, na rozwój infrastruktury technicznej, atrakcyjność warunków dla rozwoju biznesu oraz rozwój kapitału ludzkiego. Między innymi te procesy i oddziaływania zostaną wskazane w kolejnej części artykułu na przykładzie miasta Legnicy.

5. Struktura gospodarki miasta Legnicy w latach 2005-2009

Legnica jest trzecim co do wielkości miastem Dolnego Śląska (56,3 km², 104 178 mieszkańców w 2009 r.) [www.legnica.eu]. Ma prawa powiatu (powiat grodzki). W województwie stanowi ważny ośrodek przemysłowy, usługowy, kultural-

no-naukowy i akademicki. Znajduje się tu siedziba diecezji legnickiej Kościoła rzymsko-katolickiego. Korzystne położenie w centrum regionu – na skrzyżowaniu europejskich szlaków komunikacyjnych – ma wpływ na rozwój i potencjał gospodarczy miasta. W 1997 r. stworzono podstrefę Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (LSSE). Położona na powierzchni 55 ha, mieści obecnie 15 firm o międzynarodowym (niemieckim, francuskim, angielskim, amerykańskim, holenderskim, japońskim) i krajowym kapitale. W LSSE dominują branże: motoryzacyjna, metalowa, tekstylno-odzieżowa, meblarska, tworzyw sztucznych, maszynowa, budowlana i spożywcza. Wartość zainwestowanych środków wynosi obecnie ok. 1,1 mld zł. Firmy strefy zatrudniają ok. 4 tys. osób. LSSE nazywana jest kołem zamachowym legnickiej gospodarki.

Od czasów swego powstania LSSE wywierała i wywiera ogromny wpływ na zmiany w strukturze lokalnej gospodarki Legnicy. Jest to oddziaływanie o charakterze wybitnie branżowym i dywersyfikacyjnym. Podmioty gospodarcze powstałe i działające na terenie LSSE odmieniły monokulturowy charakter przemysłu wytwórczego w mieście, wynikający bezpośrednio z jego położenia geograficznego w Zagłębiu Miedziowym. Wcześniej dominował w Legnicy przemysł ciężki, związany z przetwórstwem miedzi i produkcją specjalistycznych maszyn, służących do wydobycia rudy tego metalu. W tym sektorze istniało też najwięcej miejsc pracy. Poza nim istotne gospodarcze znaczenie miała tylko branża tekstylna-odzieżowa, która w nowych, wolnorynkowych warunkach gospodarczej konkurencyjności, w praktyce uległa likwidacji. Firmy LSSE, łamiąc monokulturę, wprowadziły w strukturę lokalnej gospodarki szereg innych branż, tworząc także pole do kooperacji dla sektora usług. W latach 2005-2009 struktura ta była już zróżnicowana zarówno pod względem własnościowym, jak i branżowym (tab. 1).

Próbie analizy gospodarki lokalnej Legnicy poddano okres 2005-2009. W jego końcowej fazie na strukturę gospodarki lokalnej składało się 13 111 podmiotów, co stanowi przyrost w stosunku do początku badanego okresu o 4,4%. Liczba podmiotów publicznych wzrosła w tym czasie o 10,5%, prywatnych o 4,1%. Tendencja wzrostowa daje się odnotować w zdecydowanej większości sekcji. Te, które w 2005 r. obejmowały niewiele podmiotów, odnotowują wzrost dwu-, trzy-, a nawet czterokrotny. Są to jednak małe branże, których wpływ na strukturę gospodarczą i jej dywersyfikację jest niewielki. Istotne prorozwojowe zmiany zachodziły w sekcjach obejmujących wiele podmiotów (tab. 2). Najwyższy współczynnik wzrostu – 19% ogółem (tylko w sektorze prywatnym) odnotowano w sekcji F, grupującej branżę budowlaną. Bardzo dobry wynik osiągnęły podmioty przynależne do sekcji K, która wg PKD obejmuje m.in. różne usługi, w tym informatyczne, nowe technologie i działalność badawczo-rozwojową. Wewnątrz tej sekcji wysoką dynamikę rozwoju osiągnął sektor publiczny – 21,8%, prywatny zaś – 14,5%. W sekcji H, do której strukturalnie przynależą podmioty świadczące usługi hotelarskie i restauracyjne, wzrost wyniósł 12,4% i dotyczył wyłącznie sektora prywatnego. Ogólny wzrost o 12,2% odnotowała sekcja O (usługi komunalne, społeczne, kulturalne, rekreacja,

Tabela 1. Zarejestrowane w systemie REGON podmioty gospodarki narodowej w Legnicy (wg PKD 2004) z podziałem na sektory własności w latach 2005-2009 oraz skala zaobserwowanych w tym czasie tendencji wzrostu lub spadku ich liczby

Sektory PKD	Podmioty wg sekcji PKD 2004	2005	2006	2007	2008	2009	Zmiany (%)	
							wzrost	spadek
A	Ogółem	109	109	118	115	111	1,8	
	sektor publiczny	2	2	2	2	3	50	
	sektor prywatny	107	107	116	113	108	0,9	
B	Ogółem	1	1	1	1	1		
	sektor prywatny	1	1	1	1	1		
C	Ogółem	1	1	1	2	2	200	
	sektor prywatny	1	1	1	2	2	200	
D	Ogółem	866	856	830	817	832		4
	sektor publiczny	4	4	3	2	2		50
	sektor prywatny	862	852	827	815	830		3,7
E	Ogółem	6	7	11	16	18	300	
	sektor publiczny	2	2	2	2	2		
	sektor prywatny	4	5	9	14	16	400	
F	Ogółem	1 178	1 229	1 298	1 369	1 400	19	
	sektor publiczny	2	2	1	1	1		50
	sektor prywatny	1 176	1 227	1 297	1 368	1 399	19	
G	Ogółem	4 125	3 974	3 914	3 837	3 770		5
	sektor publiczny	3	3	2	1	1		66
	sektor prywatny	4 122	3 971	3 912	3 836	3 769		8,6
H	Ogółem	283	284	288	299	318	12,4	
	sektor publiczny	3	3	3	3	3		
	sektor prywatny	280	281	285	296	315	12,4	
I	Ogółem	905	903	932	954	966	6,7	
	sektor publiczny	4	4	4	4	4		
	sektor prywatny	901	899	928	950	962	6,7	
J	Ogółem	542	532	510	553	557	2,8	
	sektor prywatny	542	532	510	553	557	2,8	
K	Ogółem	2 784	2 933	3 026	3 140	3 213	15,4	
	sektor publiczny	363	425	488	471	442	21,8	
	sektor prywatny	2 421	2 508	2 538	2 669	2 771	14,5	
L	Ogółem	24	25	27	26	26	9	
	sektor publiczny	22	23	25	24	24	9	
	sektor prywatny	2	2	2	2	2		
M	Ogółem	296	288	296	312	319	7,8	
	sektor publiczny	134	130	127	124	117		22,7
	sektor prywatny	162	158	169	188	202	24,7	
N	Ogółem	578	573	566	584	609	5,4	
	sektor publiczny	13	14	14	15	14	7,7	
	sektor prywatny	565	559	552	569	595	5,3	
O	Ogółem	863	874	919	936	968	12,2	
	sektor publiczny	12	12	12	10	10		16,7
	sektor prywatny	851	862	907	926	958	12,6	
Q	Ogółem	0	0	0	0	1*		
	sektor prywatny	0	0	0	0	1*		
	Podmioty ogółem	12 561	12 589	12 737	12 961	13 111	4,4	
	Publiczne	564	624	683	659	623	10,5	
	Prywatne	11 997	11 965	12 054	12 302	12 488	4,1	

*pierwszy podmiot w sekcji Q (organizacje i zespoły eksterytorialne) zarejestrowany został w 2009 roku.

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem danych GUS.

sport itp.). W sekcji L, związanej z administracją publiczną, ubezpieczeniami społecznymi i zdrowotnymi, liczba podmiotów powiększyła się o 9%.

Legnicka gospodarka w omawianym okresie odnotowała również spadki liczby podmiotów. Dotyczy to zwłaszcza sekcji M (edukacja), w której w sektorze publicznym liczba placówek pomniejszyła się o 22,7%. O 16,7% spadła liczba firm sektora publicznego, zajmujących się usługami komunalnymi, społecznymi, kulturalnymi, rekreacyjnymi i sportowymi. Grupa firm przynależnych do sekcji G, które prowadzą różnorodną działalność handlową, w sektorze publicznym zmalała o 66%, w prywatnym o 8,6%. Jednak w ogólnym rozrachunku liczba tych placówek w Legnicy zmniejszyła się tylko o 5%, a podmioty tej sekcji wciąż znajdowały się na pierwszym miejscu w strukturze gospodarczej (pod względem liczbowym).

Tabela 2. Zarejestrowane w systemie REGON podmioty gospodarki narodowej Legnicy (wg PKD 2004) w latach 2005-2009 ze wskazaniem procentowego udziału poszczególnych sekcji w ogólnej liczbie podmiotów działających w początkowej (2005) i końcowej (2009) fazie okresu badawczego

Sekcja	Jednostki gospodarcze						2009	
	2005		2006	2007	2008	2009		
	Liczba	%				Liczba		%
A	109	0,9	109	118	115	111	0,8	
B	1	0,008	1	1	1	1	0,008	
C	1	0,008	1	1	2	2	0,015	
D	866	6,9	856	830	817	832	6,3	
E	6	0,048	7	11	16	18	0,14	
F	1178	9,4	1229	1298	1369	1400	10,7	
G	4125	32,8	3974	3914	3837	3770	28,8	
H	283	2,3	284	288	299	318	2,4	
I	905	7,2	903	932	954	966	7,4	
J	542	4,3	532	510	553	557	4,2	
K	2784	22,2	2933	3026	3140	3213	24,5	
L	24	0,19	25	27	26	26	0,2	
M	296	2,4	288	296	312	319	2,4	
N	578	4,6	573	566	584	609	4,6	
O	863	6,9	874	919	936	968	7,4	
Q	0	0	0	0	0	1	0,008	
Σ 12561	Σ ≈ 100	Σ 12 589	Σ 12 737	Σ 12 961	Σ 13 111	Σ ≈ 100		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem danych GUS.

Analiza struktury jednostek w systemie PKD pozwala ustalić swoistą listę rankingową dziesięciu sekcji najliczniej reprezentowanych w Legnicy w roku 2009.

1. Sekcja G (placówki handlowe – 3770 podmiotów).
2. Sekcja K (usługi, w tym informatyczne, nowe technologie i działalność badawczo-rozwojowa – 3213 podmiotów).

3. Sekcja F (budownictwo – 1400 podmiotów).
4. Sekcja O (usługi komunalne, społeczne, rekreacja, kultura, sport itp. – 968 podmiotów).
5. Sekcja I (transport i telekomunikacja – 966 podmiotów).
6. Sekcja D (różne branże produkcji i przetwórstwa – 832 podmioty).
7. Sekcja N (ochrona zdrowia i pomoc społeczna – 609 podmiotów).
8. Sekcja J (wszelkie usługi finansowe i ubezpieczeniowe – 557 podmiotów).
9. Sekcja M (edukacja – 319 podmiotów).
10. Sekcja H (działalność hotelarska i restauracyjna – 319 podmiotów).

Legnicka gospodarka lokalna, mierzona i oceniana obiektywnymi parametrami, w omawianym okresie odznacza się stabilnym i zrównoważonym wzrostem. Parametry te zaczerpnięto z przytoczonej wcześniej koncepcji autorstwa E. Szafranek [Korenik, Przybyła 2008, s. 261]:

- liczba pracujących przypadająca na tysiąc mieszkańców w 2009 r. wyniosła 337; wzrost o 19,5% w stosunku do 2005 roku;
- odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego wśród ogółu podmiotów gospodarczych w 2009 r. wyniósł 12,1% i wzrósł o ok. 1% względem 2005 roku;
- odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji J (pośrednictwo finansowe wśród ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON) utrzymuje się na niezmiennym poziomie;
- odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji K (obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów wśród ogółu podmiotów gospodarczych) wyniósł w 2009 r. 24,5%, co oznacza wzrost o 2,3%;
- odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji D (działalność produkcyjna wśród ogółu podmiotów gospodarczych) utrzymuje się na podobnym poziomie w całym analizowanym okresie.

Słuszność sformułowanej tu konkluzji o stabilnym i zrównoważonym wzroście legnickiej gospodarki lokalnej w latach 2005-2009 potwierdza dodatkowo nawet pobieżna analiza poziomu bezrobocia w mieście. Krytycznym momentem na legnickim rynku pracy był 2002 r., kiedy to stopa bezrobocia sięgnęła rekordowego poziomu 22,6%. Kolejne lata odznaczały się trwałą tendencją poprawy sytuacji gospodarczej w tym względzie. W roku 2005 odnotowano bezrobocie na poziomie 18% (8372 osoby) [*Raport o stanie miasta...* 2006, s. 179-180]. Rok później jego stopa spadła do 13,7% (6145 osób). W 2007 r. wynosiła 7,9% (3451 osób), a w 2008 r. była najniższa w całym okresie transformacji ustrojowo-gospodarczej, wynosząc 6,7% (2968 osób). W roku 2009, głównie za sprawą światowego kryzysu gospodarczego i jego krajowych reperkusji, stopa bezrobocia znowu wzrosła, sięgając 8,6% (4164 osoby) [*Raport o stanie miasta...* 2010, s. 12]. Wskaźniki dotyczące bezrobocia były w tym czasie w Legnicy zdecydowanie korzystniejsze od zanotowanych na terenie powiatu legnickiego, w województwie dolnośląskim i w kraju.

Gospodarka lokalna na poziomie miasta czy gminy, jej struktura i rozwój, w znacznym stopniu warunkowane są polityką finansową i aktywnością inwestycyjną władz samorządowych. Relacje te i uwarunkowania wyraźnie widoczne są również na gruncie gospodarki lokalnej Legnicy. W latach 2005-2009 budżetowe wydatki miasta na inwestycje (drogowe, infrastrukturalne, oświatowe, sportowe, związane z ochroną zabytków, opieką społeczną itd.) wzrosły z 35,6 mln zł (2005) do 61,2 mln zł (2009) [*Raport o stanie miasta ...* 2006, s. 173-180]. Dynamika tego wzrostu to aż 72%. Inwestycje komunalne mają w Legnicy wpływ na zwiększenie zatrudnienia firm wykonawczych, a także ożywienie w takich branżach, jak budownictwo, transport, handel materiałami budowlanymi itd. Wydatki budżetu miasta w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosły w omawianym okresie o 43,3%. W 2005 r. kwota ta *per capita* wynosiła 2625,5 zł, natomiast w 2009 – 3761,7 zł [*Raport o stanie miasta...* 2010, s. 17-25]. Zarówno stabilna, jak i prorozwojowa struktura gospodarki miasta przekładała się w analizowanym okresie na poziom bezrobocia, który obniżył się o 9,4% (z 18,2 w 2005 do 8,8% w 2009 r.).

Samorząd Legnicy stosuje skuteczne instrumenty ożywienia gospodarczego, zachęcające przedsiębiorców do inwestowania i tworzenia nowych miejsc pracy. Są to m.in.: uchwały rady miejskiej, na mocy których przedsiębiorcy uzyskują zwolnienia z podatku od nieruchomości na okres 5 lat; powiększenie o 20 ha i uzbrojenie terenu z przeznaczeniem go na potrzeby LSSE; umożliwienie inwestorom z LSSE zwiększenia powierzchni zabudowy produkcyjnej z 40 do 85% powierzchni działki; przystąpienie miasta do funduszu pożyczkowego Dolny Śląsk, co ułatwia przedsiębiorcom sektora MŚP korzystanie z alternatywnych źródeł finansowania oraz udzielanie poręczeń przy zaciąganiu kredytów bankowych [*Ranking miast ...* 2012].

Lokalna gospodarka Legnicy, jej struktura i instrumenty oddziaływania zyskują wysoką ocenę specjalistów. Prestiżowy miesięcznik „Forbes” w maju 2012 r. przyznał Legnicy piąte miejsce w kraju pod względem biznesowej atrakcyjności wśród 80 miast o ludności od 50 do 150 tys. mieszkańców. Było to jednocześnie pierwsze miejsce na Dolnym Śląsku. Pod uwagę brano obiektywne wskaźniki: przyrostu firm w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, liczby nowych spółek, upadłości i likwidacji. W tym samym rankingu pochodzącym z 2009 r. Legnica zajmowała 11 miejsce w kraju.

6. Zakończenie

Przedstawiona w artykule próba analizy zgromadzonego materiału badawczego uzasadnia stwierdzenie, że okres 2005-2009 był czasem prosperity dla legnickiej gospodarki lokalnej. Zaszły wówczas korzystne zmiany w jej strukturze. Znacznie wzrosła liczba osób pracujących przypadająca na tysiąc mieszkańców. Zwiększyła się liczba działających na rynku spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Utrzymał się poziom liczebności podmiotów świadczących usługi finansowe, rozszerzyła się sfera usług na rynku nieruchomości, a jednocześnie utrwalił swą obecność sektor działal-

ności produkcyjnej. Znacznie obniżyło się w tym czasie bezrobocie. Zmiany strukturalne, w tym dywersyfikacja branż, doprowadziły do wzrostu gospodarczego. Korzystny wpływ na te procesy mogła mieć także inwestycyjna i wspierająca podmioty gospodarcze polityka władz samorządowych. Ostatnie zagadnienie może być przedmiotem odrębnych badań.

Literatura

- Brol R., *Kapitał społeczny w gospodarce lokalnej*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego nr 3(1203), UE, Wrocław 2008.
- Filipiak B., Kogut M., Szewczuk A., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
- Gruhman B., Terejkowski J., (red.), *Rozwój gospodarki lokalnej w teorii i praktyce*, Uniwersytet Warszawski, Instytut Gospodarki Przestrzennej, Warszawa-Poznań 1990.
- Klamut M., *Polityka strukturalna*, [w:] *Polityka gospodarcza*, red. B. Winiarski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Parysek J., *Podstawy gospodarki lokalnej*, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań 1997.
- Potoczek A., *Polityka regionalna i gospodarka przestrzenna*, Agencja TNOiK i Centrum Kształcenia i Doskonalenia Kujawscy, Toruń 2003.
- Ranking miast atrakcyjnych dla biznesu*, „Forbes” 2012, nr 5.
- Raport o stanie miasta. Legnica 2002-2006*, Biuro Prezydenta Miasta Legnica, Legnica 2010.
- Raport o stanie miasta. Legnica 2006-2010*, Biuro Prezydenta Miasta Legnica, Legnica 2010.
- Szewczuk A., *Rozwój lokalny i regionalny – główne determinanty*, [w:] *Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka*, red. A. Szewczuk, M. Kogut-Jaworska, M. Ziolo, C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Szewczuk A., *Rozwój lokalny i regionalny jako przedmiot badań naukowych*, [w:] *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury*, red. B. Filipiak, M. Kogut, A. Szewczuk, M. Ziolo, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
- Winiarski B., (red.), *Polityka gospodarcza*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- www.stat.gov.pl (www.stat.gov.pl/bdl/app/slow_inne.klas_pkd2004).
- www.legnica.eu (http://statystyka.legnica.eu/statobr_A.html).
- Zalewski A., *Czy zrównoważony rozwój lokalny jest możliwy?*, [w] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego nr 3(1203), UE, Wrocław 2008.

TRANSFORMATIONS IN THE STRUCTURE OF LOCAL ECONOMY IN THE CITY OF LEGNICA IN THE YEARS 2005-2009

Summary: The article, starting from the theoretical basis of understanding and functioning of the category of "local economy" and the typology of economic structures, gets to the structural and functional analysis of local economy of the city of Legnica. The author has made an attempt to approach the components of economy of Legnica in line with the methodology of the Polish Classification of Activities – PKD 2004. There are shown the dominant segments and sectors of the local economy, changes in trends during the research, as well as the active role of the local government during the period of economic transition processes in the city.

Keywords: local economy, economic structure, economic entity, special economic zone, Legnica.